

การศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก : การเรียนรู้แบบบูรณาการ
สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

EDUCATION FOR GLOBAL CITIZENSHIP DEVELOPMENT: INTEGRATED LEARNING
FOR SUSTAINBLE DEVELOPMENT

ปรีดี ประทุมสุวรรณ์¹
Poratee Pratumswan¹

โรงเรียนสตรีวัดอัสสัมชัญ
¹Satri Wat Absornsawan School

*Corresponding Author, e-mail: j_u_n_e_5@hotmail.com

Received: August 1, 2018; Revised: August 28, 2018; Accepted: February 26, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกมีเป้าหมายที่จะเปลี่ยนแปลงการสร้างองค์ความรู้ ทักษะ ค่านิยม และทัศนคติของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลก โดยมีแนวทางและ มุมมอง รวมถึงวิธีดำเนินการที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับการนำไปปรับใช้ในแต่ละบริบท ซึ่งในการ จัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกให้ประสบความสำเร็จนั้น การศึกษาแนวคิด หลักการ และแนวทางของหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และนักวิชาการทางด้านการศึกษาเพื่อ การพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกอย่างหลากหลายจึงเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น บทความฉบับนี้จึงได้นำเสนอ มุมมองของแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกในต่างประเทศ อันได้แก่ 1) The Welsh Assembly Government 2) Education Services Australia 3) Learning and Teaching Scotland 4) NDCO 5) Oxfam และ 6) UNESCO ซึ่งนำไปสู่การสังเคราะห์และสรุป เป็นแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก ได้เป็น 4 แนวคิด ดังนี้ 1) การจัดการ หลักสูตรและการเรียนการสอน 2) การมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 3) การเสริมสร้าง วัฒนธรรมและบรรยากาศในการเรียนรู้ และ 4) การพัฒนาศักยภาพครูและผู้บริหาร ทั้งนี้แนวทาง

การจัดการการศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกทั้ง 4 แนวทางจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้น เหตุผลสำคัญประการหนึ่งคือการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่จะร่วมมือกันในการนำหลักการลงสู่การปฏิบัติ ทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศ เพื่อให้การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกสอดรับกันทั้งระบบ ครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ซึ่งจะนำไปสู่การเชื่อมโยงการเรียนรู้ในห้องเรียนผ่านประสบการณ์จริง บูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติ เข้ากับการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพ และเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมพัฒนาประเทศและโลกอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การจัดการศึกษา การพัฒนาผู้เรียน พลเมืองโลก การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

Global citizenship education aims to be transformative, building the knowledge, skills, values and attitudes that learners need to be able to contribute to a more inclusive, just and peaceful world. Global citizenship education takes a multifaceted approach, employing concepts and methodologies already applied in other areas, in order to successfully manage the education for global citizenship. It is important to study the concepts, principles and guidelines of various organizations, institutions, and academics in the field of education for global citizenship. Therefore, this article will provide an overview of the approach in which education for global citizenship from different parts of the world. The concept of this study comes from: 1) The Welsh Assembly Government; 2) Education Services Australia; 3) Learning and Teaching Scotland; 4) NDCO; 5) Oxfam; and 6) UNESCO. This concept can be synthesized and summarized into four components as a guideline for school: 1) Curriculum management and teaching; 2) Participation of students, parents and community; 3) Encouragement of culture and climate in learning; and 4) Development of teachers and administrators. How successful are the four elements for education for global citizenship? The answer is the participation of all sectors at the family, school, community, society and country levels. It covers both the informal and formal education, which will lead to the linking of learning in the classroom through real experiences. Integrate knowledge, skills and attitudes into learners' learning at all levels. It aims to develop students to be global citizenship and to be part of sustainable development of the country and the world.

Keywords: Educational Management, Student Development, Global Citizenship, Sustainable Development

บทนำ

การศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกมีเป้าหมายที่จะเปลี่ยนแปลงการสร้างองค์ความรู้ ทักษะ ค่านิยม และทัศนคติของผู้เรียนให้มีความสามารถในการร่วมกันมีส่วนร่วมในเรื่องของความเป็นธรรม และสันติภาพของโลก โดยมีแนวทางและมุมมอง รวมถึงวิธีดำเนินการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับ การนำไปปรับใช้ในแต่ละบริบท ทั้งในเรื่องของการศึกษาเพื่อสิทธิมนุษยชน การศึกษาเพื่อสันติภาพ การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ (UNESCO, 2015) การศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกจึงได้ถูกนำมาเป็นกลไกสำคัญ ที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกและลดความเสี่ยง ที่อาจจะเกิดขึ้นต่อคุณภาพของผู้เรียน

ประเทศไทยได้ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561 ซึ่งประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับเด็ก และเยาวชน 2) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับผู้ใหญ่ ครอบครัวยุคใหม่ และชุมชน 3) การสร้างพลเมือง ในวงกว้างและการสร้างความตระหนักในสังคมโดยใช้สื่อมวลชน และ 4) การเชื่อมประสานเครือข่าย ภาครัฐและเอกชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้าง ความเป็นพลเมืองทั้ง 4 ยุทธศาสตร์นั้นไม่ได้มุ่งเน้นเพียงบทบาทของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หากแต่มุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกสถาบัน หน่วยงาน และองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึง ครอบครัวและชุมชน เพราะการจะพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกให้เกิดกับผู้เรียนได้นั้นต้องอาศัย ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานสำคัญในการจัดการศึกษาของประเทศจึงได้นำยุทธศาสตร์ ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยได้เริ่มต้นดำเนินการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเทียบเคียงกับมาตรฐานสากลเพื่อ ที่จะเป็นนวัตกรรมจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่นำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน คือ เป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553)

หากแต่จากการศึกษาสภาวะการณ์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก ของประเทศไทยโดยคณะอนุกรรมการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้าง

ความเป็นพลเมืองดี พบว่า ในการดำเนินงานจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก เกิดปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น เนื้อหาตามที่หลักสูตรกำหนดเป็นวิชาการมากอีกทั้งยากเกินไป สำหรับนักเรียน หลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนเน้นแต่ความรู้ภาคทฤษฎีและวิธีการบรรยาย ครูผู้สอนส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจและขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่สร้างความเป็นพลเมือง ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และผู้ใหญ่ในสังคมไม่เป็นต้นแบบความเป็นพลเมืองทำให้เด็กและเยาวชน ขาดผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจ และสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เหมาะสม ไม่เพียงพอสำหรับ กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของเลิศพร อุดมพงษ์ (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในการส่งเสริมบทบาทของภาคพลเมืองในเมืองระบบตัวแทน : แนวทางที่ยั่งยืน ผ่านประสบการณ์จากต่างประเทศ โดยได้วิเคราะห์ภาวะคุกคามของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกของไทยไว้ว่าเกิดจากการที่รัฐบาลยังไม่มีกรมผลักดันการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองตั้งแต่ระดับกฎหมายเพื่อแสดงถึงเจตนารมณ์ที่ชัดเจนต่อความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้อง พัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่อง และครูผู้สอนยังขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนต้องเคารพ ในความคิดของผู้เรียน โดยใช้กระบวนการอภิปรายแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น และปรับเปลี่ยน วิธีประเมินจากที่เน้นการวัดผลสัมฤทธิ์เชิงทฤษฎีผ่านตัวหนังสือไปเป็นการประเมินผลการปฏิบัติของผู้เรียน (Performance Assessment) ซึ่งเป็นแนวคิดในการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกให้กับผู้เรียน เพราะผู้เรียนนั้นถือได้ว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ทั้งยังเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อน ประเทศและโลกต่อไป

การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก

การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลโลก เป็นการนำการศึกษามาใช้เป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองโลก โดยการดำเนินการจัดการศึกษาและประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในด้านปัจเจกบุคคล สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีของประเทศ และเป็นพลโลกที่ดีของสังคมโลก จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และนักวิชาการทางด้านการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกไว้ อย่างหลากหลาย โดยผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก ในต่างประเทศดังนี้

เวลส์ (Wales)

การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกและการพัฒนาที่ยั่งยืนในเวลส์ โดย The Welsh Assembly Government (2008) ได้กล่าวถึงแนวคิดการศึกษาว่าเป็นการจัดการศึกษาที่สัมพันธ์กันในทุกมิติของกิจกรรมในโรงเรียน และจัดขึ้นเพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ทั้งผู้เรียน ครู พนักงาน ฝ่ายสนับสนุนการสอน พ่อแม่ หน่วยงานท้องถิ่น และรัฐบาล ซึ่งลักษณะพื้นฐานของการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกและการพัฒนาที่ยั่งยืน (ESDGC) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) ความมุ่งมั่นและความเป็นผู้นำ กล่าวคือ การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกและการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกรอบแนวคิดที่จะช่วยให้ผู้นำสามารถที่จะจัดการเปลี่ยนแปลงและสร้างให้สังคมเกิดการมีส่วนร่วม โดยที่ผู้นำในการจัดการศึกษาแบบ ESDGC ควรที่จะมีอยู่ในทุกระดับชั้นเรียน
- 2) การเรียนการสอน โดยการดึงทักษะ ความรู้ และค่านิยมของหลาย ๆ วิชาในหลักสูตรมาบูรณาการกับ ESDGC พร้อมทั้งยกตัวอย่างการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้เพิ่มเติมพัฒนาการทางด้านความคิด และสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพยายามในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน รวมทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมสู่การเป็นมนุษย์ในศตวรรษที่ 21
- 3) การบริหารโรงเรียนให้การศึกษเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและความเป็นพลเมืองโลกสามารถเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาในเรื่องการแลกเปลี่ยนระหว่างค่านิยม และการสร้างสังคมในการอยู่ร่วมกัน ซึ่ง ESDGC จะประสบความสำเร็จในการดำเนินการหรือไม่ขึ้นอยู่กับความตระหนักในความสำคัญในการจัดการศึกษา ESDGC ของโรงเรียน รวมถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ท้องถิ่น และโลก
- 4) ความร่วมมือและชุมชน ในการดำเนินการของ ESDGC ในติดต่อสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงประเด็นปัญหาทั้งในระดับชุมชนและระดับโลก รวมถึงการให้การสนับสนุนแก่โรงเรียนรัฐบาลและเอกชนเพื่อให้หลักสูตร ESDGC ได้รับการพัฒนาโดยต้องคำนึงถึงความเท่าเทียมและความเป็นอิสระ และ
- 5) การวิจัยและการตรวจสอบ หมายถึง การที่โรงเรียนนำ ESDGC ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในส่วนนี้จะให้ความสำคัญมากในการที่แต่ละบุคคลจะต้องสื่อสารและแลกเปลี่ยนกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียน ทั้งยังมีส่วนที่จะช่วยให้เห็นผลกระทบในส่วนปัญหาตามธรรมชาติของ ESDGC ส่วนการพัฒนางานวิจัย การควบคุมทรัพยากรที่ต้องใช้ และการเข้ารับการตรวจสอบ จะช่วยให้หลักสูตร ESDGC ดำเนินการได้อย่างสอดคล้องและเชื่อมโยงกันทั้งระบบ

ออสเตรเลีย (Australia)

Education Services Australia (2011) ได้กล่าวถึงหลักการในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกให้มีประสิทธิภาพ โดยโรงเรียนควรนำหลักการสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกมาดำเนินการดังนี้

- 1) โรงเรียนและชุมชนควรนำการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกมารวมเข้ากับพันธกิจ งบประมาณ และหลักสูตรให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม

พร้อมทั้งสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการหลักสูตร และสร้างการเชื่อมโยงของความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับบุคคลและชุมชน รวมถึงการเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างในการจัดการเรียนรู้ พร้อมกันนั้นนักเรียนและครูจะต้องเรียนรู้และจัดการเรียนการสอนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรม สันติภาพ และสภาพแวดล้อม เพื่อให้ทุกคนตระหนักในความรับผิดชอบในการส่งเสริมความปลอดภัยและสุขภาพที่ดีของโรงเรียนและชุมชน 2) หลักสูตรควรมีการเสริมสร้างความตระหนักแก่ผู้เรียนให้รู้ถึงความเป็นพลเมืองของประเทศและความเป็นพลเมืองโลก และเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ทั้งนักเรียนในห้องเรียนและนักเรียนที่ใช้ภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และสร้างหลักสูตรให้กระตุ้นความท้าทายและน่าสนใจ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเทศต่าง ๆ และวัฒนธรรมที่หลากหลาย ควบคู่ไปกับการสะท้อนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นและโลก เช่น ความไม่เป็นธรรม ความขัดแย้ง และการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในทุกระดับชั้น 3) การจัดการเรียนการสอน ห้องเรียนควรมีการเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อให้การติดต่อสื่อสารภายในห้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนต้องออกแบบให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับค่านิยม และส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความรับผิดชอบในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีอำนาจในการต่อรองในการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ที่จะใช้ในการแยกแยะข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่อย่างหลากหลายให้กับนักเรียน และ 4) ความเป็นพลเมืองโลก ครูและนักเรียนจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับโลกและวิธีการในการจัดการความแตกต่างที่เกิดในสังคม วัฒนธรรม การเมือง และสภาพแวดล้อม มีการมองมุมบวกและเชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์แต่ละคน ตระหนักในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ดูแลสิ่งแวดล้อม มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในทักษะเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี การมีวิสัยทัศน์และการแบ่งปันแก่เพื่อนมนุษย์ และมุ่งมั่นที่จะสร้างโลกให้ดีขึ้น

สกอตแลนด์ (Scotland)

Learning and Teaching Scotland (2012) หรือ LTS หน่วยงานทางศึกษาของรัฐบาลสกอตแลนด์ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักการในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) นโยบายและการวางแผน การศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกควรกำหนดอยู่ในวิสัยทัศน์ นโยบาย และแผนพัฒนาของโรงเรียน ซึ่งในการวางแผนต้องใช้กระบวนการในการตัดสินใจร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียนและชุมชน และเปิดโอกาสให้มีการเข้าร่วมในการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง 2) อาคารสถานที่ การจัดทำป้ายนิเทศเพื่อแสดงข้อมูลของพันธมิตรโรงเรียนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และเปิดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เพื่อให้ชุมชนโดยรอบโรงเรียนได้รับการพัฒนาไปเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีสุขภาพดี การดำเนินชีวิตเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

และสันติสุข 3) การเสริมสร้างสัมพันธภาพ โรงเรียนควรสร้างค่านิยมในการขับเคลื่อนที่จะทำให้ผู้เรียนมีการติดต่อและปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและท้องถิ่น เสริมสร้างรูปแบบพฤติกรรมในเชิงบวกให้เกิดแก่นักเรียนไปจนกระทั่งหลังจบการศึกษา พร้อมทั้งพัฒนาผู้เรียนและครูให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ปรับปรุงพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้ง และมีรูปแบบการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงไปสู่ปัญหาท้องถิ่นและโลก 4) การจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนควรมีค่านิยมในการเป็นผู้นำทางการเรียนรู้ ครูจะเป็นผู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนตนเองในประเด็นสำคัญ ๆ ในปัจจุบัน ควบคู่ไปกับการพัฒนาให้ครูเป็นมืออาชีพในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือริเริ่มสร้างสรรค์ และนำไปสู่การปฏิบัติจริง 5) หลักสูตร ควรมีการกำหนดสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก และเปิดโอกาสให้มีการฝึกปฏิบัติและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง นำความหลากหลายทางบริบททางการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกในแต่ละวิชา หลักสูตรควรมีการวางแผนอย่างสร้างสรรค์ จัดตารางเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ มีความยืดหยุ่นเพื่อให้การพัฒนานวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ มีการเชื่อมโยงระหว่างประเทศในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 6) ความสำเร็จส่วนบุคคล ความรู้และความเข้าใจในค่านิยมและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองโลก จะต้องมีการรายงานและบันทึกไว้ในแบบรายงานผลการเรียนของนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีบทบาทในการเป็นผู้นำในโรงเรียนและชุมชนโดยรอบ รวมถึงการยกย่องและให้รางวัลต่อผู้ประสบความสำเร็จ

เนเธอร์แลนด์ (Netherlands)

NDCO (2012) เป็นองค์กรทางการศึกษาของเนเธอร์แลนด์ ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกไว้ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์และพันธกิจ การทำความเข้าใจในความหมายของการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกของโรงเรียนแก่ครู และจัดตั้งวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจนแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการจะให้เกิดขึ้น และสิ่งที่ต้องทำให้เป็นไปตามเป้าหมาย ให้ครู นักเรียน และชุมชนได้รับทราบและเข้าใจ ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นเด่นชัดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตร 2) บทเรียนและหลักสูตร การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกจะปรากฏให้เห็นได้อย่างเด่นชัดในหลักสูตรและโครงการของโรงเรียน โดยส่วนใหญ่วิชาสังคมศึกษาจะถูกจัดให้เป็นผู้รับหน้าที่ในการกำหนดหัวข้อในการจัดการเรียนการสอน แต่ที่จริงแล้วทุกวิชาสามารถมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกได้เช่นเดียวกัน โดยแต่ละวิชาต้องคิดวิธีการและกำหนดเป้าหมายที่ต้องการจะเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกลงไปในแต่ละวิชา เพื่อให้การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกเป็นองค์ประกอบที่สอดแทรกไปพร้อมกัน 3) วัฒนธรรมและบรรยากาศของโรงเรียน โรงเรียนสามารถนำการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกไปรวมเข้ากับวัฒนธรรมของโรงเรียน

เพื่อให้ทุกคนในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมและรู้วิธีการในการปฏิบัติต่อผู้อื่น ซึ่งการนำวิธีการนี้ไปใช้
ควรพิจารณาถึงกฎระเบียบของโรงเรียน พฤติกรรม ความสนใจ และความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ
รวมไปถึงการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวและชุมชนโดยรอบด้วย และ
4) บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองโลก การพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นการดำเนินการ
อีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยสะท้อนให้เข้าใจและเห็นคุณค่าของความเป็นพลเมืองโลก อีกประการหนึ่งคือโรงเรียน
จะสามารถพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกได้อย่างยั่งยืนเมื่อโรงเรียนมีการดำเนินงาน
อยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจริยธรรม

อังกฤษ (England)

Oxfam (2015) องค์การทางการศึกษาที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลแนวทางการจัดการศึกษา
เพื่อความเป็นพลเมืองโลก ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลก
ไว้ดังนี้ 1) บรรยากาศโรงเรียน โรงเรียนจะต้องมีวิสัยทัศน์ สภาพแวดล้อม และการพัฒนาที่สะท้อนถึง
การส่งเสริมการเรียนการสอนในเรื่องความเป็นพลเมืองโลกให้กับนักเรียน 2) หลักสูตร ควรจัดให้มี
หลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่สอดแทรกอยู่ในวิชาและระดับชั้นที่หลากหลาย
3) การมีส่วนร่วม ในการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในหลักสูตรและโครงการที่เกี่ยวกับความเป็น
พลเมืองโลกทั้งในและนอกโรงเรียน 4) การพัฒนาบุคลากร โรงเรียนควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มี
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลก และสามารถวางแผนแนวทางการจัดการเรียนรู้ และ
การวางแผนเวลาในการร่วมกันจัดทำโครงการ 5) การส่งต่อ เป็นการส่งต่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับ
ความเป็นพลเมืองโลกจากระดับประถมสู่มัธยม เพื่อเสริมสร้างค่านิยมดังกล่าวในการศึกษาที่สูงขึ้น และ
ต่อเนื่องไปถึงในที่ทำงาน และ 6) การมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในเรื่องความเป็นพลเมืองโลกและให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในแนวทางดังกล่าว

ยูเนสโก (UNESCO)

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ UNESCO (2015) ได้
นำเสนอแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก ซึ่งประกอบด้วย
7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดการหลักสูตร 2) การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้
3) การใช้กีฬาและศิลปะเป็นฐานในการเรียนรู้ 4) การใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ 5) การพัฒนาครู
6) การส่งเสริมความคิดริเริ่มของผู้เรียน และ 7) การตรวจสอบและการประเมินความเป็นพลเมืองโลก

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็น
พลเมืองโลกในประเทศต่าง ๆ สามารถนำมารวบรวมและสังเคราะห์เนื้อหาได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก	The Welsh Assembly Government (2008)	Education Services Australia (2011)	Learning & Teaching Scotland (2011)	NCDO (2012)	Oxfam (2015)	UNESCO (2015)
1. การจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน	การตั้งทักษะความรู้และค่านิยมของวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรมาบูรณาการกับ ESDGC เพื่อให้เต็มเต็มพัฒนาการทางความคิดและสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพยายามในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน	หลักสูตรที่เสริมสร้างความรู้ให้เข้าถึงระดับประเทศและโลก กระตุ้นความท้าทายและความน่าสนใจเกี่ยวกับประเทศและวัฒนธรรมต่าง ๆ พร้อมกับสะท้อนปัญหาของท้องถิ่นและโลก	หลักสูตรมีความยืดหยุ่นและกำหนดสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลก และเปิดโอกาสให้ปฏิบัติจากประสบการณ์จริงโดยนำบริบททางการเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้ในการเรียนการสอนแต่ละวิชา	ทุกวิชาต้องตั้งวิธีการและกำหนดเป้าหมายที่ต้องการเสริมสร้างความเข้มแข็งไปทั่วโลกแก่แต่ละวิชา	หลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองในหลายวิชาและหลายระดับชั้น	โรงเรียนควรรู้ใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้หรือบูรณาการความเข้มแข็งของพลเมืองโลกผ่านการใช้กีฬาและศิลปะเป็นฐานในการเรียนรู้
2. การมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	อาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชนเพื่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารและเชื่อมโยงประเด็นปัญหาทั้งในระดับชุมชนและโลก	สร้างการเชื่อมโยงและความร่วมมือกับบุคคลและชุมชน รวมถึงการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีอำนาจในการจัดการจัดการเรียนรู้	จัดตั้งวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการจะทำให้เกิดขึ้น และสิ่งที่ต้องทำเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายให้ครู นักเรียน และชุมชนได้รับทราบและเข้าใจ สะท้อนผ่านทางหลักสูตรการเรียนรู้	โรงเรียนควรทำความเข้าใจกับนักเรียนและชุมชน ให้ได้ รับทราบและเข้าใจในเรื่องวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	การส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในหลักสูตรและโครงการทั้งในและนอกโรงเรียน และพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในเรื่องความเป็นพลเมืองโลก	โรงเรียนสามารถให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม โดยการจัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกแก่นักเรียน

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก (ต่อ)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก	The Welsh Assembly Government (2008)	Education Services Australia (2011)	Learning & Teaching Scotland (2011)	NCDO (2012)	Oxfam (2015)	UNESCO (2015)
3. การเสริมสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการเรียนรู้			โรงเรียนตัดสินใจร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนในการกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบาย รวมถึงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีบทบาทในการเป็นผู้นำทั้งภายในและนอกโรงเรียน	โรงเรียนสามารถนำการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกไปรวมเข้ากับวัฒนธรรมโรงเรียน ซึ่งการนำวิธีการนี้ไปใช้ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละโรงเรียน	โรงเรียนควรมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่สะท้อนถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ การสอนในเรื่องความเป็นพลเมืองโลกให้กับนักเรียน	
4. การพัฒนาศักยภาพครูและผู้บริหาร		ครูต้องเรียนรู้เกี่ยวกับโลกและวิธีการในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกในประเด็นต่าง ๆ	การจัดป้ายนิเทศเพื่อแสดงพันธมิตรของโรงเรียนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและเปิดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	โรงเรียนควรเสริมสร้างความเข้าใจในความต้องการของการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกของโรงเรียนแก่ครู	การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลก และแนวทางการคิดวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ	พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก สรุปได้ว่า แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน 2) การมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 3) การเสริมสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการเรียนรู้ และ 4) การพัฒนาศักยภาพครูและผู้บริหาร โดยสอดคล้องกับแนวคิดของไทย ดังที่ สุนีย์ บันโนะ และวลัยพร ศิริภิมย์ (2561) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนที่ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดทำหลักสูตรที่เสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน 2) การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่สะท้อนการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลก และ 3) การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และผู้ปกครองในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ซึ่งทั้ง 3 ด้านก็มีความครอบคลุมประเด็นของแนวคิดที่ผู้เขียนได้ศึกษามาแล้วเช่นกัน

แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก

การจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในด้านปัจเจกบุคคล สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี โดยมุ่งหวังที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีของประเทศและเป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. **การจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน** คือการดำเนินการของโรงเรียนในการกำหนดเป้าหมาย แนวทาง วิธีการ และสาระการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อมุ่งพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกให้แก่ผู้เรียน โดยดึงทักษะ ความรู้ และค่านิยมของรายวิชาต่าง ๆ มาบูรณาการกับแนวคิดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกสำหรับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

2. **การมีส่วนร่วมของนักเรียน ครอบครัว และชุมชน** เป็นการดำเนินการของโรงเรียนในการทำความเข้าใจและเชื่อมโยงความร่วมมือผ่านกระบวนการสื่อสารกับนักเรียน ครอบครัว และชุมชน ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แนวทางการจัดการเรียนรู้ และการกำกับดูแลโรงเรียนในการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก

3. **การเสริมสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการเรียนรู้** เป็นการดำเนินการของโรงเรียนในการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกของผู้เรียน โดยผ่านทางโครงสร้างกฎระเบียบ ประเพณี แหล่งเรียนรู้ และพิธีการสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียน

4. **การพัฒนาศักยภาพครูและผู้บริหาร** หมายถึง การดำเนินการของโรงเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา และการฝึกอบรมให้ครูและผู้บริหารได้มีความรู้ความเข้าใจในความหมาย หลักการ

และวิธีการในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก รวมถึงมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างในการเป็นพลเมืองโลก

บทสรุป

การศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก : การเรียนรู้แบบบูรณาการสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการนำหลักการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกของประเทศ เพื่อเร่งยกระดับการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพให้เกิดแก่ผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยแก้ปัญหาให้กับสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก ซึ่งแนวทางดังกล่าวประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน 2) การมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 3) การเสริมสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการเรียนรู้ และ 4) การพัฒนาศักยภาพครูและผู้บริหาร ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าในทั้ง 4 องค์ประกอบที่กล่าวมานั้นเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เนื่องจากผู้เรียนจะเกิดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกได้นั้น การจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียวไม่อาจหล่อหลอมให้เกิดขึ้นได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะหันมาให้ความสนใจและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกให้กับผู้เรียนอย่างจริงจัง และร่วมกันสร้างห้องเรียนเสมือนภายใต้การเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติ ให้กับผู้เรียนได้ฝึกฝนและบ่มเพาะความเป็นพลเมืองโลกผ่านประสบการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตไปเป็นพลเมืองที่ดี เป็นพลโลกที่มีคุณภาพ และต่อยอดไปสู่การพัฒนาประเทศและโลกอย่างยั่งยืน

รายการอ้างอิง

- ปรีดี ประทุมสุวรรณ์. (2559). *กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- เลิศพร อุดมพงษ์. (2557). *การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในการส่งเสริมบทบาทของภาคพลเมืองในการเมืองระบบตัวแทน : แนวทางที่ยั่งยืนผ่านประสบการณ์จากต่างประเทศ*. Retrieved from http://kpi.ac.th/media/pdf/M8_272.pdf
- สุนีย์ บันโนะ และวลัยพร ศิริภิรมย์ (2561). ความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา*, 1(1), 1-22.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) : ฉบับสรุป*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561*. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *รายงานผลการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนุสสรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

Translated Thai References (ส่วนที่แปลรายการอ้างอิงภาษาไทย)

- Banno S., & Sirirom, W. (2018). Necessary needs of school administration in enhancing the consciousness of global citizenship of students according to the whole school development concept in Bangkok. *Educational Management and Innovation Journal*, 1(1), 1-22. [in Thai]

- Bureau of Administration of Secondary Education. (2010). *Approaches for learning management in international standard schools*. Bangkok: Agricultural Cooperatives of Thailand. [in Thai]
- Education Services Australia. (2011). *Global Perspectives: A framework for global education in Australian schools*. Australia: GEON Impact Printing Pty Ltd.
- Learning and Teaching Scotland. (2012). *Developing global citizens within Curriculum for Excellence*. North Lanarkshire: Whitelees Primary School.
- NDCO. (2012). *Global Citizenship in Primary and Secondary in the Natherlands*. Amsterdam.
- UNESCO. (2015). *Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives*. Paris: UNESCO.
- Office of the Education Council. (2015). *Report on the results of the development of educational management to create citizenship*. Bangkok: Prikwhan Graphic. [in Thai]
- Office of the Education Council. (2011). *Educational Development Strategy for Citizenship Development 2010-2018*. Bangkok: V.T.C. Communication. [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development. (2012). *National Economic and Social Development Plan No. 11 (2012-2016)*. Office of the National Economic and Social Development. [in Thai]
- Office of the Education Council. (2010). *Revised National Education Plan (2009-2016): Summary*. Bangkok: Plikwhan Graphic. [in Thai]
- Oxfam. (2015). *Education for global citizenship: A guide for schools*. Oxfam GB.
- Prathumsuwan, P. (2016). *Risk management strategies of secondary schools according to the concept of global citizenship development*. Doctoral Dissertation, Chulalongkorn University. [in Thai]
- The Welsh Assembly Government. (2008). *Education for Sustainable Development and Global Citizenship A Common Understanding for Schools*. Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills.
- Udompong, L. (2014). *Education to build citizenship in promoting the role of the citizen sector in politics, agent systems: sustainable approaches through international experience*. Retrieved from http://kpi.ac.th/media/pdf/M8_272.pdf [in Thai]